

Werken in een Amerikaanse plattelandsbibliotheek (deel V)

‘Ik kon het niet nalaten om de bijbel van een disclaimer te voorzien’

Marjolein Lolkema werkte jarenlang in dorpsbibliotheeken in Nederland (Zwartewaterland en Urk). Zes jaar geleden emigreerde ze naar de Verenigde Staten. Sinds de emigratie werkt ze in een kleine bibliotheek in Garden Valley, een dorpje in de staat Idaho. Ze schreef al eerder over haar belevenissen in deze bibliotheek¹. In dit artikel gaat ze wederom in op de steeds verdergaande censuur in de Verenigde Staten.

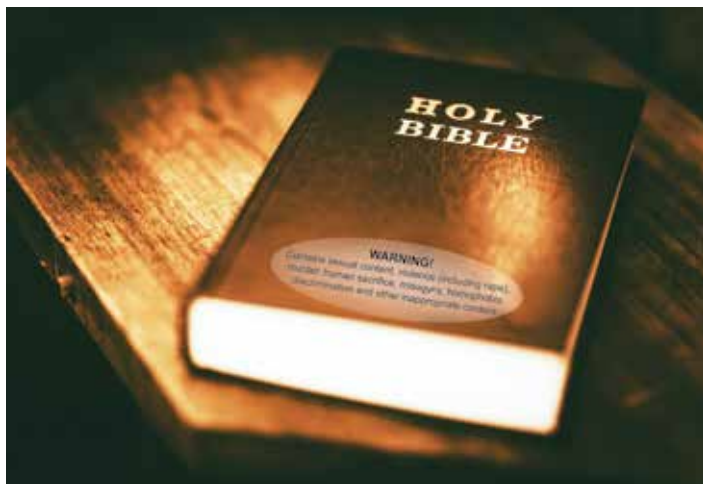
TEKST: MARJOLEIN LOLKEMA • ILLUSTRATIES: ZIE CREDITS LANGS ZIJKANT

Het lijkt alweer een eeuwigheid geleden dat ik geplaagd werd door een *doxer*². Sindsdien lijkt het rustig in onze bibliotheek. Tijdens de *Banned Book Week* heb ik een display gemaakt waarbij ik diverse titels heb ingepakt, zodat de titel niet meer te zien was. In plaats van de titel heb ik met een rode marker de reden voor censuur erop geschreven. Het was interessant om de reacties te volgen. Een voordeel van Amerikanen vind ik dat ze graag heel luid hun mening laten horen. Vanaf mijn werkplek op de jeugdafdeling kon ik het allemaal mooi volgen. En ondanks dat onze bibliotheek in een zwaar conservatieve regio gevestigd is, waren de reacties opmerkelijk progressief.

Foto: Shutterstock

In de Verenigde Staten staan inmiddels 1597 titels (gegevens uit 2021) op de lijst met ‘betwiste’ boeken. Wikipedia houdt hierover een pagina bij, gebaseerd op gegevens van ALA; the *American Library Association*³. (*List of most commonly challenged books in the United States*). Deze lijst is te raadplegen via de verkorte link³: tinyurl.com/5avydpbt

De lijst van boeken en rare redenen om ze in de ban te doen is eindeloos. Ik kon het niet nalaten om ook de bijbel toe te voegen aan de display, met daarbij de waarschuwing: seksuele inhoud, geweld waaronder verkrachting, moord, mensenoffers, vrouwenhaat, homofobie, discriminatie en andere ongepaste inhoud.

Gecensureerde boeken

'Why are they banning this book? It's stupid!', 'It is our constitutional right to read every book I wish, no one can tell me not to', 'Please call me when people come to this library and do this awful thing trying to have books banned from this collection – I will stand up for you!'

Hoe hartverwarmend deze reacties ook zijn, er blijven altijd mensen die een boek van de display pakken en melden dat dit boek niet in onze collectie hoort. Een man zei trouwens heel vriendelijk: *'Oh thank you for making this display, so I learn what titles I should not read.'* Tja, zo kun je er ook tegenaan kijken. We hebben één dame gehad die foto's van de gehele display maakte, omdat ze, zo liet ze de front desk weten: *'Super angry was that our library showed people these bad titles.'* Wij vroegen ons vooral af wat ze met de foto's dacht te gaan doen.

Ach, de lijst van boeken en rare redenen om ze in de ban te doen is eigenlijk eindeloos (zie kadertekst, red.). Ikzelf kon het niet nalaten om ook de bijbel toe te voegen aan de display, met daarbij de waarschuwing: seksuele inhoud, geweld waaronder verkrachting, moord, mensenoffers, vrouwenhaat, homofobie, discriminatie en andere ongepaste inhoud. Ik moet bekennen dat ik toch wel enigszins nerveus was voor deze actie, maar de bijbel wekte juist de meeste nieuwsgierigheid en lokte zelfs hilariteit uit als ze erachter kwamen dat het om de bijbel ging.

Klachtenprocedure

Elke bibliotheek heeft natuurlijk haar eigen methode met betrekking tot klachten. In onze bibliotheek is de procedure als volgt. Zodra iemand zich meldt met een klacht over een boek (of dvd of videogame) en met het verzoek dit uit onze collectie te verwijderen, moeten wij de persoon een klachtenformulier overhandigen. Alleen volledig ingevulde formulieren worden door het bibliotheekbestuur in behandeling genomen. En dat betekent voor de klagers dat ze niet mogen klagen van 'horen zeggen', maar dat ze het betreffende boek (of dvd of videogame) zelf moeten hebben gelezen. Via vragen in het formulier wordt gecontroleerd of het materiaal echt is bestudeerd. Maar mijn bazin legt het als volgt uit: *'It will take too much of their time and effort to complete the form, so far all people that*

De christelijke conservatieve acteur en schrijver Kirk Cameron heeft onlangs een christelijk kinderboek geschreven: *As you grow*. Veel bibliotheken weigerden hem om zijn zeer vrouwonvriendelijke en homofobe opvattingen. Je kunt nog zo griezelen van een dergelijke schrijver, hem weigeren voor activiteiten en het niet aankopen van zijn boek om deze redenen is ook een vorm van censuur. In onze bibliotheek staat zijn boek, maar ook *Sex is a funny word* dat veel aandacht besteedt aan LGBTQIA+ vraagstukken.

complaint and got the form, never made the effort to return it.' Of misschien komt het toch doordat het klachtenformulier begint met informatie over de staats- en federale wetten die gelden op het gebied van collectievorming.

Doen bibliotheekmedewerkers zelf nooit aan censuur?

In de Amerikaanse bibliotheekwereld is een ongekeerde felheid aanwezig tegen censuur. Ik heb jaren in de Bibliotheek Urk gewerkt. Het systeem dat daar destijds werd gebruikt vinden collega's hier een ware vloek. Ook al waren alle titels beschikbaar voor iedereen en was het een hulpmiddel voor leden die op zoek waren naar voor hen 'veilige' boeken (net zoals we allerlei titels ook een genre-etiket geven en er leden zijn die alleen detectives willen lezen), in Amerika geldt dit als iets wat je nooit maar dan ook nooit doet. De gedachte dat leden dan alleen die boeken gaan lezen en geen andere boeken is heiligschennis.

En toch merk ik dat mijn Amerikaanse collega's er zelf ook wel een handje van hebben om boeken en auteurs te bannen uit hun bibliotheek. Neem nu J.K. Rowling, schrijfster van de o zo bekende *Harry Potter*-reeks. Iedere keer komt nu de discussie terug: een bibliothecaris wil een activiteit rond deze serie doen, waarop collega's uit het land adviseren dit niet te doen. Zelfs een display zou je niet moeten maken rondom deze serie. De schrijfster uitnodigen? Beter niet. Ze is een no-go geworden. Reden: haar denkwijze over transgenders. Je kunt ervan denken wat je wilt, maar zelf vind ik dit ook een vorm van censuur.

Misschien wel echt gebeurd

Of neem het boek *De jongen in de gestreepte pyjama* van John Boyne. Dit boek wordt nu geadviseerd niet te gebruiken met tieners, want het

Een klant heeft voor ons allemaal een muts gebreid omdat ze ons wat warmte in de winter wilde geven.

Marjolein Lolkema.

kan ervoor zorgen dat ze denken dat het verhaal echt is gebeurd. Het Auschwitz-Birkenau Holocaust memorial museum in Polen heeft dit advies gegeven, omdat door het boek en later door de film veel mensen zijn gaan denken dat het verhaal echt is gebeurd. John Boyne reageerde dat er dan wel heel veel boeken zijn die een negatief advies moeten krijgen. Zo veel fictieboeken als er op de markt verschijnen met het onderwerp Tweede Wereldoorlog, en ik kan hem geen ongelijk geven. Ach, ik herinner me nog dat ik de serie *Het dagboek van Betje Boerhave*³ las en ik, net als zo veel anderen, dacht dat deze dagboeken werkelijk waren gevonden onder de vloer van het kruidenierswinkeltje in Utrecht, terwijl het complete fictie was (ook al waren veel gebeurtenissen die in de dagboeken beschreven worden echt gebeurd). Het boek *De jongen in de gestreepte pyjama* staat niet in de non-fictie collectie, maar in de fictiecollectie. Dat is toch wel een wezenlijk verschil.

Kirk Cameron

De christelijke auteur en schrijver Kirk Cameron (ja, die leukerd uit de televisieserie *Growing Pains*) heeft onlangs een christelijk kinderboek geschreven: *As you grow*. Hij wilde graag dit boek voorlezen tijdens Storytimes in bibliotheken. Maar elke bibliotheek die hij benaderde, weigerde dit. Nu moet ik wel als kanttekening erbij plaatsen dat hij grote stadsbibliotheken benaderde die ook *drag queen storytimes* hielden, dus het voelt wel als een provocatie. Toen hij er via diverse media over begon te klagen, waren er meteen bibliothecarissen uit kleine dorpen die zeiden: 'Kom maar bij ons.' Inmiddels heeft een aantal stadsbibliotheken hun aanvankelijke weigering teruggetrokken. Hij mag toch komen om zijn boek voor te lezen. Zelf vond ik vooral de reactie van de bibliotheek in Indianapolis opmerkelijk. Zij claimen een strategisch plan te volgen voor hun Storytime-uurtjes waarvoor alleen *authors of color* een uitnodiging krijgen. Zij claimen dat als diversiteit. Maar is dat diversiteit? Nogmaals, je kunt nog zo griezelen van een conservatieve christelijke schrijver als

Kirk Cameron, hem weigeren voor activiteiten en het niet aankopen van zijn boek om deze redenen is ook een vorm van censuur. (Cameron is fel tegen homoseksualiteit en uit geregeld anti-homoretoriek. Ook kreeg hij critici over zich heen toen hij claimde dat een vrouw altijd haar man moet respecteren en naar hem moet luisteren. 'Het is niet aan de vrouw om de man te vertellen hoe hij een betere echtgenoot kan zijn.')

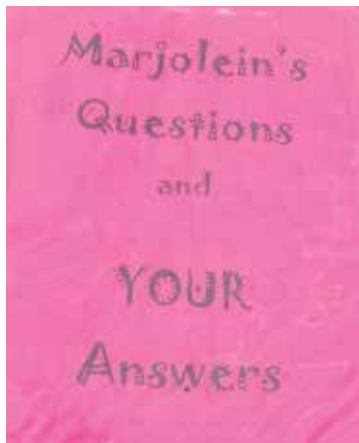
In onze bibliotheek staat zijn boek, maar ook *Sex is a funny word* dat veel aandacht besteedt aan LGBTQIA+ vraagstukken. We hebben pro-Donald Trump-boeken in de collectie en we hebben anti-Donald Trump-boeken.

House Bill 666 Idaho

Ondertussen is de House Bill 666 in Idaho afgeschoten door de senaat.⁴ Dit had wel als gevolg dat de commissie voor bibliotheken in Idaho een budgetkorting kreeg van 3.8 miljoen dollar, en veel activiteiten hadden daardoor geen doorgang. Waaronder het beschikbaar stellen van e-books voor scholieren. De wetmakers zijn op dit moment bezig een nieuwe versie te maken voor House Bill 666 en deze zal komend seizoen opnieuw worden ingediend.

In november 2022 kwamen meer dan 200 mensen naar een bestuursvergadering van de bibliotheek in Meridian om daar af te dwingen dat een lijst met boeken uit de collectie moest worden gehaald. Dit werd door het bestuur geweigerd.

In Bonners Ferry hebben gewapende activisten in juli 2022 geëist dat de bibliotheek een serie boeken verwijderde uit de collectie, boeken waar zij van vonden dat deze ongeschikt waren. Dit is geweigerd. Maar het heeft er wel voor gezorgd dat de directrice Kimber Glidden haar ontslag nam: '*Nothing in my background could have prepared me for the political atmosphere of extremism, militant Christian fundamentalism, intimidation tactics, and threatening behavior currently being employed in the community.*'

Ik bedenk ook onmogelijke vragen en laat klanten er op briefjes antwoorden op geven. Bijvoorbeeld: wat is het meest idiote feitje dat je weet?

Pietje Bell discussie

Het klinkt misschien als: 'o o Amerika ...' En ik geef toe, het gaat er hier soms wel heel extreem aan toe, maar vergeet niet dat Nederland onlangs nog de Pietje Bell-discussie⁵ had. Toen ik er een facebookpost aan wijdde, kreeg ik onder andere als reactie dat het ouderlijk advies van de Kijkwijzer juist heel fijn is. Ik ben helemaal niet tegen een advies. Wel als een advies verplicht wordt. Ik herinner me nog dat we op een gegeven moment opdracht kregen een Kijkwijzer-training te volgen met een klein examentje. Ik begon erover te twifelen, herinner ik het me nu goed? Hebben we daar gewoon aan meegewerkt, zonder vragen te stellen?

En dan lees ik dat het inderdaad geen advies meer is, maar een wet⁶: 'Volgens de Nederlandse wet mag je geen audiovisuele productie verspreiden aan kinderen die jonger zijn dan de leeftijdsclassificatie van het product. Buro240a helpt het personeel van winkels, bioscopen, bibliotheken en entertainmentcenters bij de naleving van de wet met voorlichting en trainingen.'

Nu denk ik: griezelig, een Nederlandse wet die bepaalt wat kinderen mogen zien of niet. Is het niet aan de opvoeders deze beslissing te nemen? Mag de overheid zich hiermee bemoeien? Wat is de volgende stap? Boeken krijgen ook een advies van een overheidsorganisatie? En pas op met denken: dat gaat hier nooit gebeuren!

Knuffel

De ontwikkelingen hier in Amerikaanse bibliotheken zijn soms griezelig. Maar echt, het is niet alleen horror. Ik krijg ook zo veel lieve reacties van leden. Een kleine bloemlezing:

- Met kerst organiseerde ik onze allereerste *Ugly Sweater Dance Party* voor peuters en kleuters. Na afloop kwam de ene na de andere ouder bij mij langs om mij een dikke knuffel te geven.
- Ik heb een tafel beplakt met schoolbordvinyl. Laatst kwam ik 's ochtends op de jeugdafdeling en was de tafel vol geschreven met bedankjes. Alle bedankjes waren geschreven door basisscholieren die regelmatig naar onze programma's komen.
- Een moeder en haar dochtertje gaan verhuizen en zullen niet meer naar onze bibliotheek komen. Ze kwamen speciaal even langs om nog van ons allemaal afscheid te nemen. Twee kleuterarmpjes rondom mijn benen en een hartverscheurend afscheid.

'Betwiste' boeken

• Charlotte's Web / E.B. White

Godslasterlijk:

Mensen zijn het hoogste niveau van Gods schepping en zijn de enige wezens die vocaal kunnen communiceren. Het tonen van lagere levensvormen met menselijke capaciteiten is heiligschennend en respectloos voor God.

• De reuzenperzik / Roald Dahl

Te seksueel:

Dat de spin zijn lippen likt, kan te sensueel voor kinderen zijn.

• De tovenaars van Oz / L. Frank Baum

Vrouwen hebben een te prominente leidersrol.

• Het grote misschien / John Green

Kinderen zouden met seks kunnen gaan experimenteren.

• The Hate U Give / Angie Thomas

Bijna een indoctrinatie van wantrouwen jegens de politie.

• Het Achterhuis / Anne Frank

Er zijn diverse redenen waarom dit dagboek steeds weer op de lijstjes komt te staan: pornografie, menstruatie, erg depressief boek ...

• De vliegeraar / Khaled Hosseini

Promoot de Islam, lokt terrorisme uit, seksueel expliciete inhoud.

• Beertje Bruin, wat zie je daar? / Bill Martin Jr & Eric Carle

De reden voor censuur van dit boek is nogal lachwekkend: omdat de auteur Bill Martin dezelfde naam heeft als de auteur van enkele controversiële boeken over het Marxisme.

Tijdens de Banned Book Week heb ik een display gemaakt waarbij ik diverse boeken heb ingepakt, zodat de titel niet meer te zien was. In plaats van de titel heb ik met een rode marker de reden voor censuur erop geschreven. Het was interessant om de reacties te volgen.

En niet alleen dat. Elke dag als ik naar de bibliotheek rijd, of als ik naar buiten ga, geniet ik van beesten en vogels die hier komen buurten. We maken elke dag een bergwandeling en genieten van warme vriendschappen die we hier inmiddels hebben opgedaan. Mijn

'favoriete' klant James (ik heb hem wel eens genoemd in eerdere artikelen), Republikein, draagt altijd een wapen en haat alles ... behalve de dames in de bibliotheek, komt op dit moment niet veel meer. Hij is een rechtszaak begonnen tegen de bibliotheek vanwege het

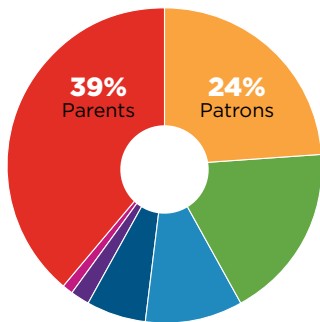
CENSORSHIP

BY THE NUMBERS

Books unite us. They reach across boundaries and build connections between readers. Censorship, on the other hand, divides us and creates barriers. In 2021, 1,597 books were affected by censorship attempts. [Learn more at ala.org/bbooks](https://ala.org/bbooks).

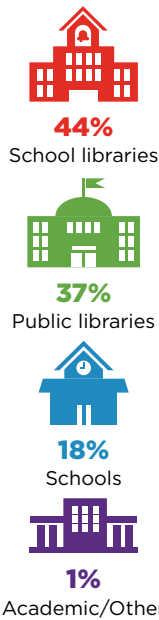
WHO INITIATES CHALLENGES?

- 18% Board/administration
- 10% Political/religious groups
- 6% Librarians/teachers
- 2% Elected officials
- 1% Students

Statistics based on 715 responses

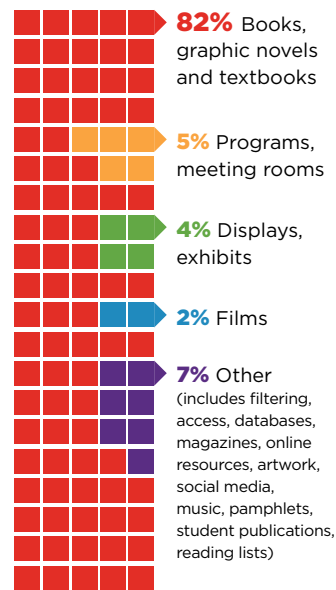
WHERE DO CHALLENGES TAKE PLACE?

Statistics based on 729 responses

BOOKS AND BEYOND

The ALA's Office for Intellectual Freedom tracked **729 challenges** in 2021. Here's the breakdown:

REASONS FOR CHALLENGES

Each word and phrase in this graphic is cited from 2021 censorship reports

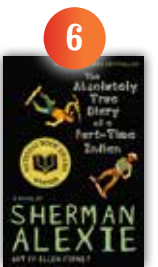
CENSORSHIP STATISTICS COMPILED BY:

TOP 10 MOST CHALLENGED BOOKS

Gender Queer
By Maia Kobabe
REASONS: Banned, challenged, and restricted for LGBTQIA+ content and because it was considered to have sexually explicit images

The Absolutely True Diary of a Part-Time Indian
By Sherman Alexie
REASONS: Banned and challenged for profanity, sexual references, and use of a derogatory term

mondkapjesbeleid van nu alweer twee jaar geleden.

We maken ons zorgen om de schizofrene Tina die in haar eentje in een huis woont en hier gedurende de wintermaanden vastzit omdat de weg er niet sneeuwvrij gehouden wordt door de county.

MOST CHALLENGED BOOKS OF 2021

The American Library Association tracked **729 challenges** to library, school, and university materials and services in 2021. Of the 1,597 individual books that were challenged or banned in 2021, here are the top 10 most challenged:

2

Lawn Boy

By Jonathan Evison

REASONS: Banned and challenged for LGBTQIA+ content and because it was considered to be sexually explicit

3

All Boys Aren't Blue

By George M. Johnson

REASONS: Banned and challenged for LGBTQIA+ content, profanity, and because it was considered to be sexually explicit

4

Out of Darkness

By Ashley Hope Perez

REASONS: Banned, challenged, and restricted for depictions of abuse and because it was considered to be sexually explicit

5

The Hate U Give

By Angie Thomas

REASONS: Banned and challenged for profanity, violence, and it was thought to promote an anti-police message and indoctrination of a social agenda

7

Me and Earl and the Dying Girl

By Jesse Andrews

REASONS: Banned and challenged because it was considered sexually explicit and degrading to women

8

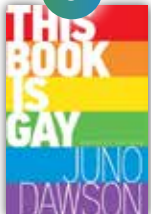

The Bluest Eye

By Toni Morrison

REASONS: Banned and challenged because it depicts child sexual abuse and was considered sexually explicit

9

This Book is Gay

By Juno Dawson

REASONS: Banned, challenged, relocated, and restricted for providing sexual education and LGBTQIA+ content

10

Beyond Magenta

By Susan Kuklin

REASONS: Banned and challenged for LGBTQIA+ content and because it was considered to be sexually explicit

OFFICE FOR
Intellectual Freedom
American Library Association

Marjoleins vragen

Ik denk ook onmogelijke vragen en laat klanten er op briefjes antwoorden op geven. (*Kan een vis zeeziek worden? Als je een gedachte vergeet, waar gaat die gedachte dan heen? Wat is onzichtbaar, maar wil je dat mensen kunnen zien? Wat is het meest idiote feitje dat je weet?*)

Ik draag met trots een door een klant gebreide muts (ze heeft voor ons allemaal een muts gebreid, omdat ze ons wat warmte in de winter wilde geven). Ik geniet van Steve (een voormalig rancher van *Idaho Fish and Game*) die me elke keer weer zijn trailcamerafoto's laat zien van beesten en vogels. Hij is super jaloers als ik hem de beelden laat zien van mijn trailcamera die wordt opgegeten door een zwarte beer.

Amerika heeft zijn donkere kant, maar die donkere kant vind je in Nederland ook.

Naschrift redactie / bronnen

1. Deel I: Bibliotheekblad 10-2020.

Deel II: Bibliotheekblad 6-2021.

Deel III: Bibliotheekblad 2-2022.

Deel IV: Bibliotheekblad 5-2022.

2. Doxing is de handeling waarbij identificerende informatie over iemand online wordt onthuld, zoals zijn of haar echte naam, woonadres, werkplek, telefoon, financiële en andere persoonlijke informatie. Die informatie wordt dan openbaar gemaakt – zonder toestemming van het slachtoffer. In Idaho is doxing niet illegaal. Wetgevers zijn er wel mee bezig. Zij zien ook dat dit de democratie tegenwerkt, maar voorlopig is er geen wet die doxing en exposing verbiedt. Wat opmerkelijk is, omdat de privacy hier zo belangrijk wordt gevonden.

3. nl.wikipedia.org/wiki/Betje_Boerhave

4. Zie Marjoleins eerdere artikel *De bibliothecaris is een criminele duivel!* in Bibliotheekblad 5-2022. House Bill 666 is een wetsvoorstel dat bepaalt dat bibliotheekmedewerkers die zich schuldig maken aan het distribueren en beschikbaar stellen van obscene materialen veroordeeld kunnen worden tot een jaar gevangenisstraf plus 1000 dollar boete.

5. Zie onder andere: *Leeftijdsadvies film Pietje Bell aangepast naar 12 jaar na klachten over geweld* op de site van de NOS te lezen via de verkorte link: tinyurl.com/mspasj2b

6. [Wetboek-online.nl/wet/Sr/240a.html](https://wetboek-online.nl/wet/Sr/240a.html)

7. Een *trail of wildlife-camera* wordt gebruikt om dieren in de natuur te fotograferen of te filmen. Deze camera heeft ingebouwde bewegingssensoren, detecteert dieren om je heen en is ook op afstand te gebruiken. De foto's worden vaak 'in the cloud' opgeslagen.

8. *Banned and Challenged Books. Website of the American Library Association office for intellectual freedom.* Zie: org/advocacy/bbooks

9. *List of most commonly challenged books in the United States.* Deze lijst is te raadplegen via de verkorte link9: tinyurl.com/5avydpbt